

Programnämnd samhällsbyggnad  
Box 30 000  
701 35 ÖREBRO

## Översiktsplan för Örebro kommun

Översiktsplanen har överlämnats till Länsstyrelsen i enlighet med 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL). Länsstyrelsen har beretts tillfälle att lämna synpunkter.

En översiktsplan kan sägas vara en överenskommelse mellan kommunen och staten om huvuddragen av markanvändningen i kommunen samt om de allmänna intressen som ska beaktas vid planering och byggande. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska enligt 3 kap. 20 § PBL redovisas tillsammans med en antagen översiktsplan. Om Länsstyrelsen inte har godtagit planen i en viss del ska det anmärkas i planen.

### Länsstyrelsens sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen är positiv till att Örebro kommun tar fram en ny översiktsplan som tydliggör kommunens aktuella syn i frågor om mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling. Det digitala upplägget som kommunen använt sig av har goda förutsättningar att bli ett illustrativt och användarvänligt verktyg och kan bidra till att översiktsplanen kan fungera som ett bra stöd för efterföljande planläggning, lovgivning och tillståndsprövning. Länsstyrelsens roll och ansvar i granskningen försvåras dock av att översiktsplanen endast är digital. Även med en omfattande resursinsats finns en osäkerhet och oro för att missa väsentligheter i planen. Det är därför bra att kommunen avser att ta fram antagandehandlingen även som en traditionell sammanhållen handling.

Synpunkterna som framfördes i samrådet har delvis beaktats och tillgodosetts i planen. Länsstyrelsens kvarstående synpunkter kan sammanfattas i nedanstående punkter:

- Länsstyrelsen kan inte ta ställning till kommunens synpunkter gällande avgränsningar av riksintresseområdena för friluftslivet för Hemfjärden och Kilsbergen eftersom kommunen inte redovisar några förslag på nya avgränsningar i översiktsplanekartan.
- Länsstyrelsen bedömer att två av de nya utbyggnadsområdena som föreslås i Vintrosa i fördjupningen av översiktsplanen för VINNA-området (Tysslinge, Latorp, Vintrosa, Lanna och Hidinge) riskerar att inte tillgodose riksintresset för naturvården, Latorpsplatsån. Vid kommande planläggning behöver hänsyn tas till riksintresset.

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

- Länsstyrelsen anser att kommunens ställningstaganden gällande Villingsbergs skjutfält inte tillgodoser riksintresset för totalförsvaret.
- Länsstyrelsen tar inte ställning till om de områden som kommunen avser att utreda som LIS-områden är lämpliga som LIS-områden.
- Länsstyrelsen delar inte kommunens syn på vilka flöden som bör beaktas vid planering av områden med risk för översvämning. Länsstyrelsen vidhåller att det beräknade högsta flödet (BHF) bör användas för planering av samhällsfunktioner av betydande vikt eller riskobjekt utanför Örebro tätort.
- De utpekade vindkraftsområdena har inte föregåtts av en utförlig förnyad analys utifrån aktuella planeringsunderlag samt utifrån den föreslagna markanvändningen i översiktsplanen. Länsstyrelsen tar därför inte ställning till de utpekade områdena för vindkraft. Länsstyrelsen anser att planeringsfrågan bör utgå och istället behandlas i ett tillägg till översiktsplanen.
- Analysen gällande ianspråktagandet av jordbruksmark bör vidgas och kopplas samman med den långsiktiga livsmedelsförsörjningen och hur mycket jordbruksmark som har tagits i anspråk tidigare, med nuvarande översiktsplan.
- Redovisningen av frågor som berör strandskydd samt naturmiljö behöver kompletteras och tydliggöras.

## Riksintressen

Av översiktsplanen ska det enligt 3 kap. 5 § PBL framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena. Länsstyrelsen anser att synpunkterna som framfördes vid samrådet till stora delar har beaktats och tillgodosetts i planen. Länsstyrelsens kvarstående synpunkter redovisas nedan.

### Riksintresse för friluftslivet

I översiktsplanen framför kommunen synpunkter gällande avgränsningarna av riksintresseområdena för Hemfjärden och Kilsbergen. Kommunen anser att avgränsningarna för dessa riksintresseområden är för yviga och har en för generellt dragen gräns som inkluderar åkerlandskap, slättbygd och byar som enligt kommunen inte har någon koppling till områdets friluftslivsvärden (Kilsbergen) eller till friluftslivet kring sjön Hjälmaran (Hemfjärden). Kommunen ser det som viktigt att riksintressena inte är ett hinder för åtgärder och utveckling i de delar som enligt kommunen inte har någon koppling till riksintresseområdena. Det är även viktigt att riksintresset inte är ett hinder för att utveckla anläggningar som syftar till att främja friluftslivet i Kilsbergen.

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken (MB) innebär riksintresseanspråket att mark- och vattenområden ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas. Utifrån detta bedömer Länsstyrelsen att tätorten Ekeby Almby och orten Hjälmabaden fortsatt kan utvecklas trots riksintresset, under förutsättning att natur- och kulturmiljön inte påtagligt skadas samt under förutsättning att friluftslivet beaktas i den fortsatta utvecklingen. Att utveckla anläggningar som syftar till att främja friluftslivet i Kilsbergen bedöms inte heller vara ett hinder utifrån riksintresset så länge inte natur- eller kulturmiljön påtagligt skadas.

Länsstyrelsen framförde vid samrådet att kommunens förslag till avgränsningar av riksintresseområdena behöver redovisas i översiktsplanekartan för att Länsstyrelsen ska kunna ta ställning till kommunens synpunkter. Sådana avgränsningar har inte redovisats i kartan och Länsstyrelsen kan därför inte bedöma kommunens synpunkter gällande förslag till avgränsningarna av riksintresseområdena på annat sätt än ovan.

### Riksintresse för naturvården

I kommunen finns ett antal områden som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § MB. Ett av områdena, Latorpsplatån, omfattar bl.a. tätorten Vintrosa. Riksintressets värden är geovetenskap, odlingslandskapet och ädellövskogen. Förutsättningar för bevarande är bl.a. att återstående ädellövbestånd skyddas från omföring till barrskog och markexploatering för bebyggelse. Ädellövskogen i området är mycket artrik med en svampflora som är nationellt unik.

Ett område som kommunen vill lägga till som utbyggnadsområde för bostäder i Vintrosa, Solberga, ligger inom ett lövskogsområde som finns med i Länsstyrelsens bevakningsskikt över områden som i framtiden kan komma att skyddas som naturreservat. Området består idag av bebyggda större tomter med, på vissa ställen, lövskog insprängt mellan bebyggelsen. Detta innebär att en utveckling av området med kompletterande bebyggelse kan komma att strida mot riksintressets värden. Även utbyggnadsområdet för bostäder som kompletteras öster om Säbygatan/norr och söder om Holmsätersvägen i Vintrosa berör områden med lövskog. Detta område ligger dock inte med i något bevakningsskikt men kan ändå hysa värden kopplat till riksintresset, en exploatering av området kan därmed riskera att inte tillgodose riksintresset. Vid kommande planläggning behöver hänsyn tas till riksintresset så att värdena inte påtagligt skadas.

### Riksintresse för totalförsvarets anläggningar

I västra delen av kommunen finns ett område av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § MB, Villingsbergs skjutfält. Enligt översiktsplanen önskar kommunen att skjutfältets verksamhet samordnas

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

med friluftslivets intressen, så länge Villingsbergs skjutfält bedöms som riksintresse för totalförsvaret. Översiktsplanen ger därmed fortfarande intrycket att Villingsbergs skjutfält kommer att avvecklas på sikt. Att ett område har klassats som riksintresse betyder att det ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Inom fältet kan olika övningsmoment genomföras med skarp ammunition från flera skjutområden samtidigt och med riskområden belägna inom fältets egna gränser. Därtill sker samövningar med flygförband. Denna typ av övningar kan enbart genomföras på särskilt anordnad mark som fritt kan disponeras av Försvarmakten. Det är därför väsentligt att skjutfältets funktion skyddas och bibehålls. Försvarmakten anser därför inte att friluftsliv och naturturism ska marknadsföras mot Villingsbergs skjutfält då detta riskerar att påtagligt skada riksintresset samt innebära en risk för allmänheten.

En förutsättning för att tillgodose riksintressen för totalförsvarets militära del är att vissa typer av ärenden remitteras till Försvarmakten för bedömning huruvida påtaglig skada kan ske på ett riksintresseanspråk. Exempelvis ska alla plan- och lovärenden inom influensområden remitteras till Försvarmakten. Influensområdet till Villingsbergs skjutfält framgår inte av översiktsplanen. Det behöver även framgå av översiktsplanen att samråd ska ske med Försvarmakten vid utpekande av friluftsområden, naturreservat och liknande i anslutning till eller inom riksintresset Villingsbergs skjutfält. Vidare behöver det framgå att hela landets yta är samrådsområde för höga objekt då höga objekt kan riskera att påtagligt skada riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess. Försvarmakten ska därför kontaktas i tidigt skede vid exempelvis vindkraftsetablering oavsett vad översiktsplanekartan visar.

Länsstyrelsen anser att kommunens ställningstaganden gällande Villingsbergs skjutfält inte tillgodoser riksintresset för totalförsvaret. Se även yttrande från Försvarmakten.

## Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen anser att behovet av dagvattenhantering i ett större sammanhang i Munkatorpsområdet och kopplingen till miljökvalitetsnormer för vatten behöver förtydligas i översiktsplanen. Länsstyrelsen påtalade detta vid samrådet, informationen som har lagts till finns dock endast i en kort mening för två verksamhetsområden i karttjänsten. Se även under rubriken *Dagvatten*.

## Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Enligt översiktsplanen är kommunen positiv till att ta fram så kallade LIS-områden för utveckling av bostäder vid orter som är belägna i de

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

kommunala eller lokala utvecklingsstråken och har vattenkontakt. Kommunen är även positiv till att ta fram LIS-områden med inriktning mot fritid och turism.

Utpekande av LIS-områden kräver en särskild prövning som antingen kan göras i översiktsplanen eller i ett tillägg till översiktsplanen. Kommunen har i översiktsplanen presenterat förslag till områden som bör utredas som LIS-områden. Länsstyrelsen bedömer att de föreslagna områdena kan ha förutsättningar att uppfylla kriterierna för LIS-områden. Eftersom kommunen har valt att inte peka ut LIS-områden i översiktsplanen kan inte Länsstyrelsen ta ställning till om de områden som kommunen avser att utreda är lämpliga som LIS-områden.

## Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen bl.a. lyfter järnvägen mellan Oslo och Stockholm som en viktig regional fråga. En tågförbindelse på stråket Stockholm-Oslo via Örebro är en betydelsefull utvecklingsfråga för länet för att bidra till utvidgade arbetsmarknadsregioner och ett ökat kollektivtrafikresande. Tågförbindelsen skulle även få positiva effekter på miljön då både korta och längre resor längs stråket kan genomföras hållbart med kortare restider än idag.

I förslaget till nationell plan för transportsystemet 2018–2029 pekas stråket mellan Stockholm och Oslo ut som en brist. Trafikverkets slutrapport från åtgärdsvalsstudien för stråket Stockholm-Oslo presenterades i november 2017 och anger bl.a. behov av en ny järnvägsänk mellan Örebro och Kristinehamn, den s.k. Nobelbanan, med målår 2040. Linjesträckning för den nya länken, nya stationslägen och anslutningspunkter till befintlig infrastruktur har inte närmare studerats i åtgärdsvalsstudien. Den fortsatta processen efter åtgärdsvalsstudien är inte fastslagen men fortsatta fördjupade utredningar, samverkan och samordnad planering föreslås. I översiktsplanen anges en föreslagen sträckning av ny järnväg genom Örebro kommun vilket ger en bra grund till att fortsätta med en utveckling och planering av det framtida stråket. Länsstyrelsen tar dock i nuläget inte ställning till den föreslagna sträckningen då planeringsförutsättningar behöver tydliggöras vidare i enlighet med kommande planläggningsprocesser.

## Översvämning

Örebro är av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) identifierad som ett av 18 områden i landet med betydande översvämningrisk. Utifrån förordningen om översvämningrisker genomförs ett kontinuerligt arbete för att hantera dessa risker av kommunen och olika myndigheter. Tack vare att Örebro är ett utpekat område har

kommunen fått tillgång till mer detaljerade översvänningskarteringar. Länsstyrelsen står fast vid att översiktsplanen behöver kompletteras med information om detta arbete och att texten om förordningen om översvänningsrisker bör utvecklas i översiktsplanen.

## Markanvändning och flöden

Länsstyrelsen vidhåller att det beräknade högsta flödet (BHF) bör användas för planering av samhällsfunktioner av betydande vikt eller riskobjekt utanför Örebro tätort. Detta i enlighet med de rekommendationer som ges i rapporten *Översvänningsrisker i fysisk planering* som Länsstyrelsen i Örebro var med och tog fram 2006. När det gäller användningen av BHF finns samma rekommendationer i övriga delar av landet, bl.a. i rapporterna:

- *Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs vattendrag och sjöar i Stockholms län*, Länsstyrelsen i Stockholm, 2017
- *Stigande vatten*, Länsstyrelserna i Västra Götaland och Värmland, 2012
- *Klimatanpassad vattenplanering*, Länsstyrelsen i Skåne, 2012

Användningen av BHF är alltså en generell riktlinje som används i hela landet och att använda en lägre risknivå, som exempelvis ett 1 000-årsflöde, hör till undantagsfallen. I Örebro tätort motiveras det undantaget av den speciella situationen som råder där, men det gäller alltså inte i övriga delar av kommunen. I Örebro stad finns ganska lite mark som inte skulle översvämmas av BHF, vilket motiverar ett användande av 1 000-årsflödet som gräns för planeringen av vissa verksamheter. I övriga delar av kommunen finns dock inte någon anledning att placera samhällsviktiga verksamheter på mark med översvänningsrisk. Att man inom arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser använder 1 000-årshändelser för olika samhällsrisker har i det här sammanhanget ingen betydelse. Om man använder BHF för planeringen i Stockholm och Göteborg bör man även kunna göra det utanför Örebro tätort, exempelvis i Odensbacken. Utöver detta finns i *Riskhanteringsplan för Örebro*, Länsstyrelsen i Örebro, 2015, resultatmål som innebär att högprioriterade samhällsfunktioner av betydande vikt (där särskilt universitetssjukhuset, polishuset och Skebäcks avloppsreningsverk utpekats som exempel) inte ska anläggas så att de riskerar att påverkas av översvämningar oavsett återkomsttid, alltså även BHF. Riskhanteringsplanens resultatmål är centrala i arbetet enligt förordningen om översvänningsrisker och anger en önskad nivå på förmågan att hantera en översvämning och en precisering av vilken påverkan på samhället som kan accepteras.

I översiktsplanen anges bl.a. följande ställningstagande: *nya samhällsfunktioner av betydande vikt ska endast tillkomma inom områden*

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

*med viss sannolikhet för översvämning (inom 1 000-årsflöde) om det innebär en komplettering till eller expansion av redan befintliga strukturer eller om det inte finns någon annan lämpligare alternativ lokalisering.*

Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt med ett undantag som medger en placering av nya samhällsfunktioner av betydande vikt inom områden med viss sannolikhet för översvämning (inom 1 000-årsflöde) enbart för att annan lokalisering inte är möjlig. En sådan lokalisering bör endast vara möjlig om åtgärder som undanröjer risken eller väsentligt minskar konsekvenserna genomförs, vilket framgår av övriga ställningstaganden. Dessutom bör det tydliggöras att detta ställningstagande enbart gäller för Örebro tätort då lokalisering av samhällsfunktioner av betydande vikt i övriga delar av kommunen bör utgå från BHF.

Länsstyrelsen har ett tillsynsansvar för vissa statliga och mellankommunala intressen och ska enligt plan- och bygglagen överpröva och upphäva en detaljplan om en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till risken för översvämning. Länsstyrelsen vill därför understryka att översvämningensproblematiken behöver lösas på ett tillfredsställande sätt i detaljplaneringen för att områden med översvämningensrisk ska vara lämpliga för bebyggelse. Vilka åtgärder som kan bli aktuella för att undanröja eller minska konsekvenserna av översvämningensrisken behöver utredas i varje enskilt ärende, förslagsvis i en riskanalys.

## Kartor

Karttjänsten är otydlig med vilka flöden som visas. I förklaringen till skiktet *Översvämningensrisk* anges att kartan visar 100-årsflöde och 1 000-årsflöde, men om man klickar i kartan står det att det är 200-årsflöde och 1 000-årsflöde som visas. Länsstyrelsen anser att 100- eller 200-årsflödet samt BHF bör redovisas inom hela kommunen eftersom dessa flöden är av betydelse inom samhällsplaneringen. I Örebro tätort bör även 1 000-årsflödet redovisas.

I kartan har 1 000-årsflödet i Örebro tätort ersatts av 200-årsflödet på en sträcka i nedre delen av Lillån på grund av de felaktigheter som upptäckts i karteringen för 1 000-årsflödet. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att samma problem även finns i Svartån nedströms Slussen. Vidare saknas översvämningenskarteringen av Täljeån i kartan trots att den står med bland de underlag som ska visas i kartan.

## Dagvatten

När det gäller verksamhetsområdet i närheten av Munkatorps trafikplats behöver dagvattenutredningar och dagvattenhantering presenteras mer detaljerat med tanke på eventuell påverkan på Natura 2000-området och på miljö kvalitetsnormer för vatten för Hjälmarren-Hemfjärden. Länsstyrelsen anser att dessa frågor är centrala vid exploatering i närheten av Munkatorps

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

trafikplats och anser därför att detta behöver förtydligas i översiktsplanen. Se även under rubriken *Miljö kvalitetsnormer*.

## Ras och skred

Länsstyrelsen anser att även om ras och skred inte är ett problem i kommunen på det sättet att kartor nödvändigtvis måste vara med i översiktsplanen är det viktigt att planen innehåller ställningstaganden för hur kommunen generellt avser att hantera ras- och skredrisker i efterföljande planläggning.

SGU har nyligen tagit fram ett GIS-skikt över potentiella skredområden, *Förutsättningar för skred i finkornig jordart*, som är en mer avancerad analys än den GIS-analys som Länsstyrelsen tog fram 2013, *Ras- och skredrisker i Örebro län, 2013:37*. Den ger alltså ett bättre underlag när det gäller skredrisk än Länsstyrelsens kartering, den innehåller dock inte information gällande rasrisker vilket ingår i Länsstyrelsens kartering. Karteringarna kompletterar därför varandra. SGU:s GIS-skikt finns som karttjänst på webbplatsen: <http://gis.swedgeo.se/rasskrederosion/> samt även i Länsstyrelsens webbGIS och via geodatasamverkan.

## Statliga och mellankommunala intressen

### Sjöfartsverket

Se bifogat yttrande.

### Tillväxtverket

Se bifogat yttrande.

### Svenska kraftnät

Se bifogat yttrande.

### Trafikverket

Se bifogat yttrande.

### Försvarmakten

Se bifogat yttrande.

## Övriga remissinstanser

Jordbruksverket har meddelat att de inte har möjlighet att lämna synpunkter i ärendet. SGU, Havs- och Vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Södermanlands län och Länsstyrelsen i Västmanlands län har meddelat att



**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

de avstår från att yttra sig i ärendet. LFV, Länsstyrelsen i Östergötlands län och Skogsstyrelsen har inget att erinra i ärendet.

Översiktsplanen har även remitterats till Energimyndigheten som inte inkommit med svar.

## Råd enligt 2 kap. PBL

### Digital översiktsplan

Länsstyrelsen vidhåller de synpunkter som framfördes i samrådsyttrandet gällande digital översiktsplan. Länsstyrelsen är tacksam för den dialog som har förts med kommunen efter samrådet i form av avstämningsmöte. Det är även bra att Länsstyrelsen har fått anpassat material för att underlätta handläggningen under utställningen, bl.a. i form av textfil av samrådsförslaget. Trots detta försvåras Länsstyrelsens roll och ansvar av det digitala upplägget som enbart finns tillgängligt på en webbplats. Även med en omfattande resursinsats finns en osäkerhet och oro för att missa väsentligheter i planen. Länsstyrelsen är positiv till att kommunen kommer att ta fram antagandehandlingen även som PDF. Det hade dock varit önskvärt om planförslaget redan till utställningen hade tagits fram i det formatet så att Länsstyrelsen fått möjlighet att yttra sig över det.

### Aktuella fördjupningar av översiktsplanen

Till gällande översiktsplan från 2010 finns fem fördjupningar, dvs. ändringar, som har gjorts av översiktsplanen. En ny översiktsplan upphäver fördjupningar som har antagits tidigare. Enligt förslaget till ny översiktsplan ska dock dessa fördjupningar fortsätta att gälla även efter att den nya översiktsplanen har antagits. Enligt översiktsplanen kommer dock fördjupningen för Långenområdet och fördjupningen av VINNA-området (Tysslinge, Latorp, Vintrosa, Lanna och Hidinge) att ändras i samband med att översiktsplanen antas.

Länsstyrelsen har inte möjlighet att granska fördjupningarna inom ramen för granskningen av den nya översiktsplanen, vilket framfördes i samrådsyttrandet. Det innebär att Länsstyrelsen inte har möjlighet att bedöma om de är aktuella utifrån statliga intressen och nuvarande lagstiftning. Länsstyrelsen har dock i samband med detaljplaneläggning påtalat att fördjupningen för Ekeby Almby bör ses över, dels eftersom kommunen gjort avsteg från fördjupningen i samband med detaljplaneläggning, dels eftersom trafikfrågorna på ett tydligare sätt bör lyftas och sättas in i ett helhetsperspektiv för området.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på ändringarna i fördjupningen för Långenområdet. Två av de nya utbyggnadsområdena som föreslås i fördjupningen av VINNA-området (Tysslinge, Latorp, Vintrosa, Lanna och

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

Hidinge) riskerar däremot att inte tillgodose riksintresset för naturvärden, Latorpsplatsån, se även under rubriken *Riksintresse för naturvärden*.

## Vindkraft

De områden som kommunen redovisar som möjliga och lämpliga områden för vindkraft härrör från arbetet med den gällande översiktsplanen från 2010. Kommunen har valt att inte göra någon utförlig analys av om områdena fortfarande är aktuella utan har istället gjort en översyn av vindkraftsområdena, justerat några ytor samt tagit bort några områden som står i konflikt med kommunens ställningstaganden. Kommunen understryker att de utpekade vindkraftsområdena inte ska anses som fullständiga, utan det krävs fortsatta utredningar för att konstatera om det är lämpligt att etablera vindkraft. Det anges även att kommunen framöver behöver ta ställning till vilka av de utpekade områdena som är mest lämpliga för vindkraftsetableringar.

Länsstyrelsen är positiv till att möjliga vindkraftsområden inom Villingsbergs och Bofors skjutfält har tagits bort samt att kommunen har justerat ytan på områden som anses möjliga för vindkraftsetableringar i Kilsbergen med anledning av friluftslivets intressen. Det är även bra att ett område söder om Brevens Bruk har justerats med hänsyn till blivande naturreservat samt att några specifika motstående intressen, såsom närhet till bostäder, påverkan på landskapsbild samt höga natur- och friluftsvärden, har lyfts på ett tydligare sätt i kommunens ställningstaganden.

Länsstyrelsen anser dock att det är problematiskt att i översiktsplanen peka ut möjliga och lämpliga områden för vindkraft utan att göra en utförlig analys. Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga mark- och vattenanvändningen och är ett verktyg för att sätta enskilda frågor om den fysiska miljön i ett större perspektiv. Översiktsplanen är därmed ett bra instrument för att bl.a. analysera möjliga och lämpliga områden för vindkraft i relation till annan markanvändning och bebyggelse.

De kriterier som ligger till grund för de utpekade vindkraftsområdena överensstämmer inte med rekommendationerna som anges i aktuella planeringsunderlag, t.ex. vad gäller avstånd mellan bostäder och vindkraft samt kyrkor och vindkraft. Det är även oklart vilken vindkartering som har använts i analysen och vilken höjd på vindkraftverk som avstånden till vägar och järnvägar utgår från. De utpekade vindkraftsområdena sammanfaller även i vissa fall med utvecklingsområden på landsbygden där kommunen, enligt översiktsplanen, vill främja bebyggelseutveckling. Ett flertal områden som anges som lämpliga för vindkraft ligger dessutom inom ett område som enligt Länsstyrelsens vägledning<sup>1</sup> kring etablering av vindkraft behöver

---

<sup>1</sup> *Vindkraft i Örebro län – En vägledning kring etablering*, Länsstyrelsen i Örebro, 2014:03

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

genomgå en Natura 2000-prövning. Dessa områden bör därför inte anges som lämpliga områden för vindkraft då motstående intressen finns.

Utpekandet av vindkraftsområden behöver föregås av en utförlig analys utifrån aktuella planeringsunderlag samt utifrån den föreslagna markanvändningen i översiktsplanen. En sådan analys har inte gjorts. Länsstyrelsen tar därför inte ställning till de utpekade områdena för vindkraft. Om kommunen inte har möjlighet att genomföra en utförlig analys inom ramen för framtagande av översiktsplanen bör planeringsfrågan utgå och istället behandlas i ett tillägg till översiktsplanen.

## Strandskydd

I översiktsplanen anger kommunen ställningstaganden kring när dispens ska kunna ges från strandskyddet. Länsstyrelsen vidhåller de synpunkter som framfördes i samrådsyttrandet gällande digital översiktsplan och vill därför återigen uppmärksamma att två förutsättningar ska vara uppfyllda för att dispens ska kunna ges från någon av de åtgärder som är förbjudna inom strandskyddsområde enligt 7 kap. 15 § MB:

1. Det ska finnas så kallade särskilda skäl enligt 7 kap. 18 § c MB.
2. Syftet med strandskyddet påverkas inte, dvs. djur- och växtlivet påverkas inte på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden försämras inte.

Länsstyrelsen vill därtill uppmärksamma att utrymmet för dispens från de förbud som strandskyddet innebär är mycket litet. Strandskyddets syften är långsiktiga och områden som för tillfället verkar vara av begränsat intresse kan bli betydelsefulla i framtiden. I normalfallet bör därför enligt miljöbalkspropositionen 97/98:45 (s. 321) inte ytterligare strandområden tas i anspråk.

## Jordbruksmark

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Enligt 3 kap. 4 § MB gäller att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Av översiktsplanen behöver det framgå vilka faktorer kommunen har för avsikt att beakta för att avgöra om viss jordbruksmark är brukningsvärd, vilka samhällsintressen som kan vara starkare samt hur möjligheten att istället ta annan mark i anspråk ska utredas och vilka underlag som behövs för en sådan utredning. En sådan analys bör resultera i en kartredovisning av var samhällsintresset för exploatering är så pass starkt att jordbruksmark ska få tas i anspråk för bebyggelse.

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

Enligt miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) innebär planförslaget att en areal omfattande 1 000 ha jordbruksmark tas i anspråk för utbyggnadsområden. Den totala arealen för samtliga utbyggnadsområden beräknas till 3 300 ha, vilket innebär att ca 30 procent av den areal som tas i anspråk för utbyggnad utgörs av jordbruksmark. Det framgår dock inte hur stor andel av kommunens totala jordbruksmark detta motsvarar. Det framgår inte heller vilka konsekvenser detta ger långsiktigt på livsmedelsförsörjningen och hur mycket jordbruksmark som har tagits i anspråk tidigare, med nuvarande översiktsplan. Analysen bör därför vidgas utifrån ett längre perspektiv. I MKB:n anges att kommunen förespråkar en förtätning av befintlig bebyggelse för att begränsa bebyggelsen på jordbruksmark. Det är dock oklart om analysen har bidragit till någon förändring i markanvändningskartan. Det framgår inte heller om alternativa lokaliseringar saknas för utbyggnadsområdena. Vidare är det otydligt vad som ingår i kartsiktet ”bästa åkermarkerna” och hur skiktet har tagits fram.

Länsstyrelsen vill understryka vikten av att jordbruksmarkens värden beaktas i samband med ny bebyggelse och att kommunen vid exploatering utreder möjligheten att exploatera annan mark än jordbruksmark. Det är även viktigt att kvarvarande arealer av jordbruksmark möjliggör ett fortsatt brukande. Risken finns annars att jordbruksmark splittras upp och inte längre kan brukas på ett ekonomiskt hållbart sätt.

## Naturmiljö

I översiktsplanekartan redovisas ett kartsikt för naturvärden och ett kartsikt för naturreservat. Det framgår dock inte, varken i texten eller i kartan, vad som redovisas i skiktet naturvärden. Alla blivande naturreservat redovisas i skiktet för naturvärden men det saknas fortfarande en redovisning av enskilda biotopskyddsområden som beslutats av Skogsstyrelsen. Dessa bör redovisas i kartan då det är områden som är skyddade. Vidare redovisas inte naturvårdsavtal, nyckelbiotoper och övriga naturvärden, det framgår inte heller någon förklaring till varför dessa inte har tagits med.

Under rubriken ”Skyddade områden” i kapitlet ”Grönstruktur av park, natur och vatten” saknas fortfarande en redovisning och beskrivning av biotoper som omfattas av det generella biotopskyddet och enskilda biotopskyddsområden samt blivande naturreservat.

## De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av länsråd Anna Olofsson med samhällsplanerare Camilla Lund som föredragande. I handläggningen av ärendet har också avdelningschef Anita Norén, enhetschef plan och kultur Malin Rosén, bitr. länsarkitekt Lena Lundkvist, samhällsplanerare Maria Lindström,

**GRANSKNINGSYTTRANDE**

2018-01-17

Dnr: 401-6552-2017

naturvårdshandläggare Lena Björk och vattenvårdshandläggare Christian Brun deltagit.

Anna Olofsson  
Länsråd

Camilla Lund  
Samhällsplanerare

**Bilagor för kännedom:**

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från:

Sjöfartsverket, daterat 2017-11-24

Tillväxtverket, daterat 2017-12-13

Svenska Kraftnät, daterat 2017-12-15

Trafikverket, daterat 2017-12-21

Försvarmakten, daterat 2018-01-09